

Demokrati og medborgerskap

Den internasjonale studien ICCS

International Civic and Citizenship Education Study (ICCS) undersøker fjortenåringers kunnskap, forståelse, holdninger og engasjement knyttet til demokrati og medborgerskap. Studien gir et bilde av hvordan unge mennesker er forberedt på å ta opp rollen som engasjerte medborgere i samfunnet.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 28.11.2023

Fakta om ICCS

- Undersøkelsen gjennomføres med seks eller syv års mellomrom.
- Norge har deltatt i samtlige ICCS-studier, det vil si i 2009, 2016 og 2022.
- Antall deltakerland varierer. I 2022 deltok 22 land og to tyske delstater. Landene var i hovedsak europeiske.
- Norge deltar med elever på 9. trinn.
- ICCS gjennomføres i regi av International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA).
- Den norske datainnsamlingen og analysen av de norske ICCS-dataene gjennomføres av Institutt for lærerutdanning ved NTNU.

Målet med ICCS

ICCS undersøker ungdomsskoleelevers forståelse av sin rolle som demokratiske medborgere i dagens og framtidens samfunn. Studien er gjennomført tre ganger tidligere, med en grunnstamme av spørsmål som gjentas fra gang til gang. Studien søker også å fange opp samfunnsendringer som kan påvirke unges holdninger og

engasjement, samt demokrati- og medborgerskapsundervisningen. ICCS 2022-undersøkelsen vektlegger fem områder tydeligere enn de tidligere studiene har gjort:

- globalt medborgerskap
- bærekraftig utvikling
- bruk av digitale teknologier
- mangfold
- syn på det politiske systemet for samfunnsengasjement

I tillegg er det inkludert spørsmål om covid-19-pandemien med relevans for demokrati- og medborgerskap.

ICCS 2022 bygger i hovedsak på [ICCS 2009](#) og [ICCS 2016](#), men også en tidligere studie av medborgerskap, CivEd-studien fra 1999. ICCS er en forkortelse for International Civic and Citizenship Education Study, og er en av flere studier som International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA) gjennomfører.

Hva blir undersøkt?

ICCS måler elevenes kunnskap og kompetanse i demokrati og medborgerskap, både innad i hvert deltakerland og på tvers av landene som deltar. Studien undersøker hvilke faktorer som påvirker elevenes kunnskaper, oppfatninger og interesse i samfunnsspørsmål og forsøker å beskrive skolens betydning og rolle i denne sammenheng. Et viktig formål med ICCS er dermed å beskrive skolens bidrag til aktivt medborgerskap i de enkelte landene.

ICCS vektlegger også å måle:

- Hvilke faktorer påvirker elevenes oppfatninger, holdninger og interesse i samfunnsspørsmål?
- Hva er skolens rolle i denne sammenheng?

Hvordan blir det undersøkt?

Utvalg

- ICCS er en utvalgsundersøkelse. Mellom 9 og 12 prosent av elevene på 9.

trinn deltar. De norske elevene som deltok i ICCS 2022 var i gjennomsnitt 14,9 år. I tillegg deltok en rekke skoler i generalprøven året før.

- Internasjonalt legges prøven til slutten av 8. skoleår. Norge deltar med elever på 9. trinn blant annet for bedre å kunne sammenligne seg med de andre nordiske landene, som har førskoleklasse eller 0. klasse for seksåringene sine.
- Et tilfeldig utvalg på 150 skoler ble trukket ut til å delta i undersøkelsen. Deretter trekkes en eller to klasser fra hver av disse skolene. Uttrekningen sikrer et representativt utvalg av elever, noe som innebærer at funnene fra studien er gyldige for alle norske elever på det aktuelle trinnet.
- ICCS er i ferd med å gå over til digital gjennomføring. 16 land, inkludert Norge, gjennomførte ICCS digitalt i 2022. I Norge gjennomførte 150 skoler (5709 elever) i 2022. I tillegg besvarte et såkalt «bro-utvalg» på 50 skoler (1 923 elever) ICCS-undersøkelsen i papirhefter. Forskerne bruker dette bro-utvalget til å sikre at funnene fra i år kan sammenlignes med tidligere gjennomføringer på papir. Det er bare elevene som har gjennomført undersøkelsen digitalt som inngår i hovedutvalget, noe som innebærer at funnene fra studien er gyldige for alle norske elever på det aktuelle trinnet.

ICCS er i ferd med å gå over til digital gjennomføring, og 16 land gjennomførte ICCS digitalt i 2022. I Norge gjennomførte 5 709 norske elever på 147 skoler undersøkelsen digitalt. For å kvalitetssikre overgangen til digital gjennomføring fylte 1 923 elever ved 49 skoler ut spørreskjemaene på papir. Det er bare elevene som har gjennomført undersøkelsen digitalt som inngår i hovedutvalget.

Gjennomføring og oppgaver

Hver elev svarer på en kunnskapstest og en spørreundersøkelse. For elevene tar det ca. 45 minutter å gjennomføre ICCS-testen, og de har en drøy time avsatt til å besvare skjemaet med holdnings- og adferdsspørsmål. I tillegg til å kartlegge elevenes ferdigheter i demokrati og medborgerskap, gir undersøkelsen kunnskap om forskjeller mellom ulike grupper av elever, og hvordan disse forskjellene endrer seg over tid. Analyser av dataene gir videre innsikt i hvordan demokrati- og medborgerskapsundervisningen i norsk skole kan utformes på en måte som bidrar til at kunnskapsforskjeller utjevnes slik at alle elever får en demokratisk kompetanse som gjør at de kan bli aktive samfunnsaktører.

I tillegg til data fra og om elevene, fyller lærere på 9. trinn og skoleledere ved deltakerskolene ut et spørreskjema om demokrati- og medborgerskapsundervisningen ved skolen. Samlet gir dette et viktig grunnlag for en kunnskapsbasert utvikling av demokrati- og medborgerskapsopplæringen i

Les mer om ICCS

- [ICCS 2022 - NTNU](#)
- [ICCS 2016 - OsloMet](#)
- [ICCS 2009 - ILS ved UiO](#)
- [The International Association for the Evaluation of Educational Achievement IEA](#)

ICCS-rapporter

- [Etter LK20: Demokrati og medborgerskap i skolen](#)
- [ICCS 2022 – rapport om medborgerskap](#)
- [Northern Lights on Civic and Citizenship Education](#)
- [ICCS 2016: Demokratiforståelse, kunnskap og engasjement blant 9.-klassinger i Norge](#)
- [ICCS 2016: Den internasjonale rapporten](#)
- [ICCS 2009: Norsk hovudrapport frå demokratiundersøkinga](#)
- [ICCS 2009: Internasjonal rapport om medborgerskap](#)
- [ICCS 2009: Demokratisk beredskap på ungdomstrinnet](#)
- [ICCS 2022: Rapport om medborgerskap](#)